

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ 2024

Μάθημα: Λατινικά (5)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Τρίτη, 25 Ιουνίου 2024
8:00 – 10:00

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΠΕΝΤΕ (5) ΣΕΛΙΔΕΣ

Να απαντήσετε σε όλα τα ζητούμενα του εξεταστικού δοκιμίου.

Να γράψετε όλες τις απαντήσεις στο τετράδιο απαντήσεων.

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

(Μονάδες 40)

Να μεταφράσετε τα πιο κάτω κείμενα στα Ελληνικά.

I. Pleni omnes sunt libri, plena exemplorum vetustas; quae iacerent in tenebris, nisi litterarum lumen accederet. Quam multas imagines fortissimorum virorum –non solum ad intuendum, verum etiam ad imitandum– scriptores et Graeci et Latini nobis reliquerunt! Quas ego, cupidus bene gerendi rem publicam, semper mihi proponebam. Colendo et cogitando homines excellentes mentem meam conformabam. Sic enim me pro salute vestra in tantas dimicationes obicere potui.

(Λατινικά Λυκείου, XXXII - ελαφρά διασκευή)

II. Nonnulli sunt in hoc ordine, qui ea, quae imminet, non videant: qui spem Catilinae mollibus sententiis aluerunt coniurationemque nascentem non credendo confirmaverunt; quorum auctoritatem secuti multi, non solum improbi verum etiam imperiti, si in hunc animadvertissem, crudeliter id factum esse dicerent. Nunc intellego, si iste in castra pervenerit, neminem tam stultum fore, qui non videat coniurationem esse factam.

(Λατινικά Λυκείου, XLII - ελαφρά διασκευή)

1. α) Δίνονται δύο λέξεις της Ελληνικής. Να γράψετε μία (1) λέξη της Λατινικής με την οποία συνδέεται ετυμολογικά καθεμιά από αυτές (αν πρόκειται για ρήμα, στο πρώτο πρόσωπο οριστικής ενεστώτα / αν πρόκειται για ουσιαστικό, στην ονομαστική ενικού).

βίωμα, μήνας

(Μονάδες 2)

- β) Δίνονται οι ακόλουθες τριάδες λέξεων από την Αγγλική, Γαλλική και Ιταλική. Να γράψετε το ρήμα της Λατινικής με το οποίο συνδέεται ετυμολογικά η κάθε τριάδα, στο πρώτο πρόσωπο οριστικής ενεστώτα.

ΑΓΓΛΙΚΗ	ΓΑΛΛΙΚΗ	ΙΤΑΛΙΚΗ
desert	désert	deserto
press	presser	premere

(Μονάδες 2)

- γ) Να υποδείξετε πού τονίζονται οι πιο κάτω λέξεις. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με βάση τους κανόνες τονισμού.

grandia, mederi

(Μονάδες 2)

2. α) Από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α΄ με τις πτώσεις της στήλης Β΄. Στη στήλη Β΄ περισσεύουν τρεις (3) επιλογές.

A	B
α. nobis	1. αιτιατική ενικού
β. homines	2. δοτική πληθυντικού
γ. credendo	3. αιτιατική πληθυντικού
δ. stultum	4. δοτική ενικού
	5. αφαιρετική ενικού
	6. ονομαστική πληθυντικού
	7. αφαιρετική πληθυντικού

(Μονάδες 2)

β) Από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, να μεταφέρετε τους πιο κάτω τύπους στον αντίθετο αριθμό.

libri, lumen, reliquerunt, ea, mollibus, sententiis, secuti, hunc

(Μονάδες 4)

γ) Από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, να γράψετε τους μονολεκτικούς τύπους των άλλων βαθμών των πιο κάτω επιθέτων ή επιρρημάτων, διευκρινίζοντας ποιον βαθμό γράφετε. Σε περίπτωση επιθέτου να διατηρήσετε αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος.

multas, crudeliter

(Μονάδες 2)

3. Να γράψετε τους ζητούμενους ρηματικούς τύπους, λαμβάνοντας υπόψη, όπου χρειάζεται, το υποκείμενό τους στα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση.

α. proponebam:

- i. β' πρόσωπο ενικού προστακτικής ενεστώτα στην ενεργητική φωνή
- ii. β' πρόσωπο πληθυντικού προστακτικής ενεστώτα στην ενεργητική φωνή

β. obicere:

- i. β' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής παρατατικού στην ενεργητική φωνή
- ii. β' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα στην ενεργητική φωνή

γ. potui:

- i. α' πρόσωπο πληθυντικού υποτακτικής ενεστώτα
- ii. απαρέμφατο ενεστώτα

δ. videant:

- i. β' πρόσωπο ενικού υποτακτικής παρατατικού παθητικής φωνής
- ii. β' πρόσωπο ενικού υποτακτικής υπερσυντελικού παθητικής φωνής

ε. nascentem:

- i. γ' πρόσωπο ενικού οριστικής ενεστώτα
- ii. γενική πληθυντικού θηλυκού γένους της μετοχής παρακειμένου

στ. confirmaverunt:

- i. απαρέμφατο ενεστώτα ενεργητικής φωνής
- ii. απαρέμφατο παρακειμένου παθητικής φωνής

ζ. pervenerit:

- i. γ' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής μέλλοντα
- ii. ονομαστική ενικού ουδετέρου γένους της μετοχής μέλλοντα

(Μονάδες 7)

4. α) Να εντοπίσετε και να διορθώσετε το συντακτικό σφάλμα σε κάθε πρόταση που ακολουθεί. Στο τετράδιο απαντήσεων να γράψετε μόνο το σφάλμα και τη διόρθωσή του.

- i. Puella patrem narrare melius quam Paulus dicit.
- ii. Milites Carthaginem remanent et deos honorant.

(Μονάδες 2)

β) Ποια από τις πιο κάτω προτάσεις είναι γραμματικώς και συντακτικώς ορθή; Να αιτιολογήσετε μόνο την απάντηση που θεωρείτε ορθή.

- i. Puero gloria sapientis studenda erit.
- ii. Puero gloriae sapientis studendum erit.
- iii. A puero gloriae sapientis studendum erit.

(Μονάδες 2)

5. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω τύπους, οι οποίοι είναι υπογραμμισμένοι στα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση.

litterarum, ad intuendum, bene, mihi, obicere, in castra, stultum, coniurationem

(Μονάδες 4)

6. Να αναγνωρίσετε την παρακάτω δευτερεύουσα πρόταση από το δεύτερο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση (είδος, εισαγωγή, εκφορά, αιτιολόγηση εκφοράς).

...qui non videat coniurationem esse factam.

(Μονάδες 3)

7. α) Στην πρόταση που ακολουθεί, να αποδώσετε τον προσδιορισμό του σκοπού με άλλους δύο (2) ισοδύναμους τρόπους.

Socii ad Italiam ierunt proeliatum.

(Μονάδες 2)

β) Να μετατρέψετε τον παρακάτω υποθετικό λόγο, ώστε να εκφράζει το απραγατοποιήτο στο παρόν.

Si homines libidines vincunt, meliores fiunt.

(Μονάδες 2)

γ) Να μετατρέψετε την πιο κάτω ευθεία ερώτηση σε πλάγια, με εξάρτηση από την πρόταση που σας δίνεται.

Cur vis patriam et templa delere?

Εξάρτηση: Ille filium rogavit ...

(Μονάδες 2)

8. Λαμβάνοντας υπόψη το δεύτερο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση, να απαντήσετε στα ερωτήματα που ακολουθούν:

α) Από ποιο έργο προέρχεται το κείμενο και ποιος είναι ο συγγραφέας του;

β) Να αναφέρετε τον λόγο για τον οποίο ο συγγραφέας κατηγορεί τους Συγκλητικούς.

(Μονάδες 2)

9. Να μεταφράσετε το κείμενο που ακολουθεί στα Ελληνικά.

Bello recenti, quod cum rege Perse gessimus, magna atque magnifica civitas Rhodiorum, quae populi Romani opibus creverat, infida atque infesta nobis fuit. Sed patres nostri eos non puniverunt. Etiam, bellis Punicis, cum saepe hostes in pace multa scelera fecissent, numquam tamen ipsi talia fecerunt.

Sallustius *Bellum Catilinae* 51, 5-6 (διασκευή)

Λεξιλόγιο:

Rhodii, Rhodiorum = Ρόδιοι

cresco, crevi, cretum, crescere (3) = αυξάνομαι, αναπτύσσομαι

(Μονάδες 10)

10. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στα Λατινικά.

Ο Αριστείδης ήταν ένδοξος άνδρας. Εθεωρείτο δίκαιος, αλλά εξορίστηκε για πολλά χρόνια από τους πολίτες. Όταν επέστρεψε, τους προέτρεψε να αγωνιστούν για την ελευθερία. Στο τέλος κηδεύτηκε με τη φροντίδα του κράτους.

Λεξιλόγιο:

Aristides = Αριστείδης

(Μονάδες 10)

- ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ -